

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.  
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.







GÖTA KANAL. SLUSS VID FORSVIK. — FOTO. H. BJÖRLINGSON, JÖNKÖPING.

24:DE ÅRG.

DEN 1 OKTOBER 1922.

N:o 1.

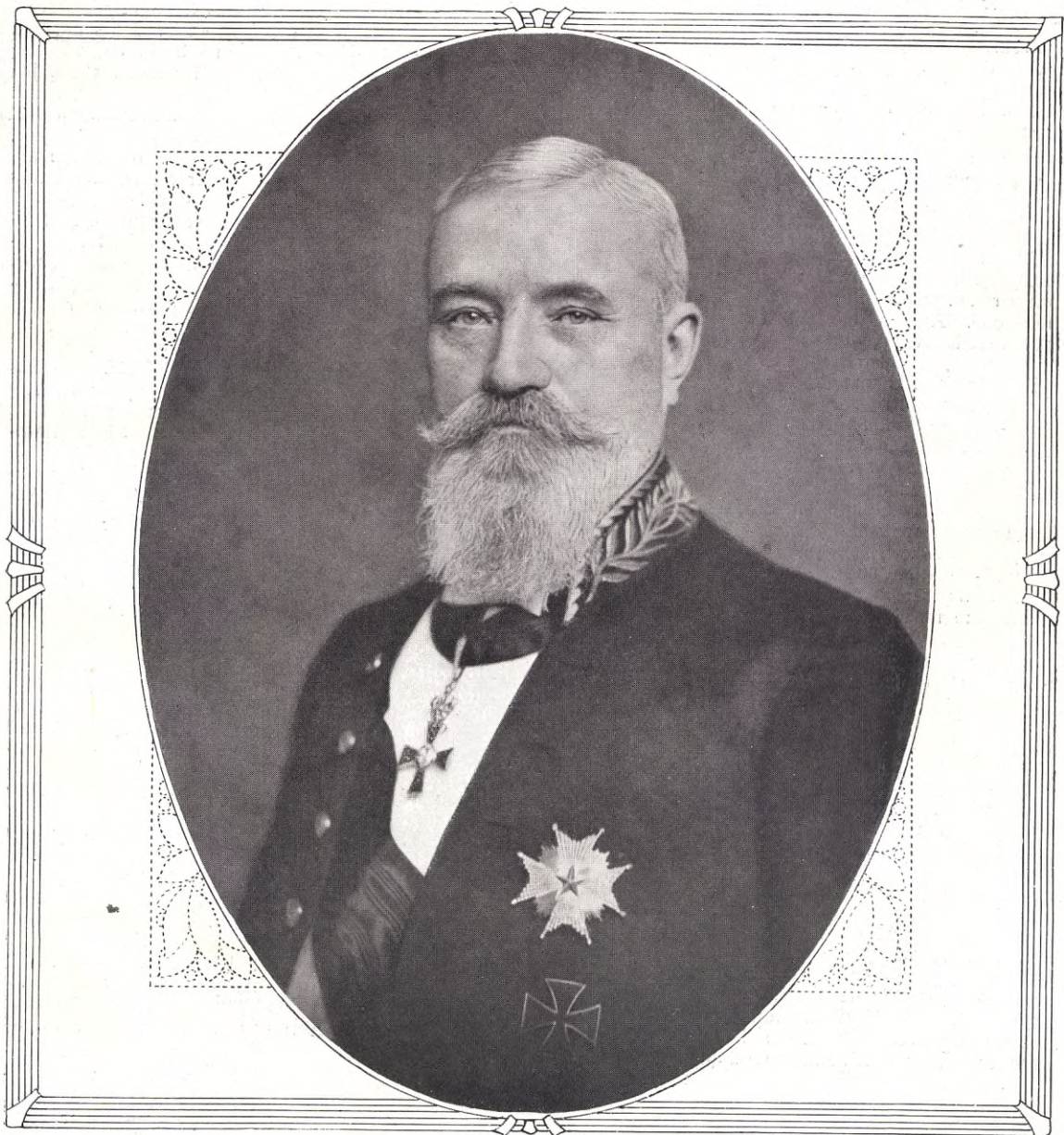


Foto. Florman, Stockhols

*F. Bengtsson*

Kliché: Göts Ritbyrå & Klichéanstalt, Gbg.



# FREDRIK BERGENHOLTZ.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Sedan år 1866, då det gamla vördnadsvärda krigskollegiet upplöstes, har högsta ledningen av hela vårt försvarsverks till lands förvaltning varit förlagd till det centrala ämbetsverk, som benämnes arméförvaltningen. På senare tid har denna varit fördelad på fem avdelningar: artilleridepartementet under generalfälttygmästaren, fortifikationsdepartementet under chefen för fortifikationen, intendentsdepartementet under generalintendenten, sjukvårdsstyrelsen under generalfältläkaren samt civila departementet under generalkrigskommisarien. Genom intet annat centralt ämbetsverks händer ha under årens lopp gått så mycket pänningar som genom dess. Dess ändamålsenliga organisation har också varit en lika betydelsefull som svårlost uppgift. Ännu år 1904 skriver C. O. Norden-  
svan i Nordisk Familjebok, att upprepade försök att ombilda detta ämbetsverk och att genomföra ett tidsenligare ordnande av arméns förvaltningsväsende dittills misslyckats. Att reformsträvandena sedan dess haft bättre framgång, därför torde den man, vars bild i dag återgives på H. 8 D:s första sida, böra tillerkännas huvudförtjänsten: den nuvarande chefen för dess civila departement, generalkrigskommisarien Fredrik Bergenholtz.

*Fredrik Engelbe t Bergenholtz* är född den 8 oktober 1858 i Högsby församling av Kalmar län. Familjenamnet är självbildat: föräldrarna voro hemmansägaren Nils Peter Danielsson och hans maka Anna Greta Jonsdotter. Efter att ha genomgått högre allmänna läroverket i Kalmar avlade han därstädes mogenhetsexamen 1878 och kom följande år som student till Lund, där han år 1885 avlade hovrättsexamen: ekonomiska svårigheter fördröjde hans studier. Sedvanlig tingstjänstgöring fullgjorde han i Norrland — i Västerbottens södra och mellersta domsagor — och samtidigt hade han anställning som stadsfogde i Umeå och var e. o. landskontorist vid därvarande länsstyrelse från 1886. År 1889 mottog han av Svea hovrätt sin vice häradshövdingeutmärkelse och blev omedelbart därefter ordinarie landskontorist.

I tio år var Bergenholtz nu på olika områden verksam i Västerbottens residensstad. Inom karriären vann han befördran till länsnotarie 1893, men dessutom togs han i anspråk för vitt skilda andra offentliga och enskilda värv. Bankaktiebolaget Stockholm — Övre Norrland tog honom i anspråk som ombudsman vid sitt avdelningskontor på platsen 1890, hushållningssällskapet utsåg honom till ledamot av sitt förvaltningsutskott, han blev medlem av länets södra lasaretsdirektion och sedan Umeå stads borgerskap givit honom säte bland stadens fullmäktige, placerade dessa honom på vice ordförandeplatsen. Han hade i själva verket haft de rikaste tillfällen att vinna administrativ erfarenhet, då han år 1899 kallades till Stockholm för att tjänstgöra som kansliråd i försvarsdepartementet.

Det var egentligen här Bergenholtz först blev i tillfälle att visa, att han var i besittning av en förmåga utöver det vanliga måttet. Först i egenskap av kansliråd — han utnämndes till ordinarie 1901 — och därefter och i ännu högre grad i egenskap av expeditionschef, vartill han förordnades 1904, kom han att taga en framstående del i förberedandet och genomförandet av 1901 års lärorordning och inlade i synnerhet stor förtjänst vid utarbetandet av den mångfald nya författningar, som därav betingades. Särskilt ägnade han sig därvid åt de så länge svävande administrativa reformfrågorna och hade en högst väsentlig del i de reglementen angående arméns förvaltning, som tillkommo år 1907 och ännu äro gällande och genom vilka de olika förvaltningsorganens uppgifter och ansvar först ordnades efter klara och bestämda grunder. Även sedan han år 1909 utnämnts till lands-

hövding i Västernorrlands län, befanns han också för centraladministrationen omistlig: han togs i anspråk för departementalkommittén, ända tills denna år 1912 slutfört sina arbeten, och för kommittén för uppgörande av förslag till nya nyttjanderättsavtal m. m. mellan kronan och tomtinnehavare i Vaxholm 1910—11. Slutligen återbördades han helt till försvarsförvaltningen genom att år 1911 utnämnas till generalkrigskommisarie.

I denna egenskap har Bergenholtz haft att förvalta den övervägande delen av de för lantförsvaret anvisade riksstatsanslagen ävensom att ombesörja bokföring och granskning av arméns alla utgifter och inkomster. Åter kom en ny härorordning till stånd år 1914 med alla därmed följande omorganisationsbehov och det är lätt att föreställa sig, vilken ökad börd även neutralitetsvakten och övriga neutralitetsåtgärder måste medföra för det pänningförvaltande departementet. När detta så väl som skedde gick i land med sina krävande uppgifter, får det till huvudsaklig del skrivas på räkningen av dess chefs utomordentliga duglighet. Bergenholtz var outtröttlig i att söka uppfinna och tillämpa praktiska och enkla arbetsmetoder utan tyngande byråkratiska former och på honom ägde mer än vanligt den sanningen tillämpning, att den som söker han finner. Han är dessutom i besittning av den ovärderliga egenskapen att med intresse för detaljen förena även blick för de stora dragen, något, som han bl. a. fått tillfälle att visa i de båda sakkunnigämnder, som 1917 tillsattes med honom som ordförande, för åstadkommande av en ny och överskådligare uppställning, den ena av lantförsvarets, den andra av sjöförsvarets huvudtitel i riksstaten.

Sedan han varit ordförande bland de sakkunnige angående ordnandet av den centrala förvaltningen under det sammanslagna försvarsdepartementet. Det av dessa sakkunnige sistlidet är framlagda förslaget, som ännu icke slutgiltigt prövats, går ut på armé- och marinförvaltningarnes sammanslagning till ett enhetligt ämbetsverk, "försvarsförvaltningen", inom vilket flertalet av marinens förvaltningsfrågor skall fördelas på den nuvarande arméförvaltningens fem olika avdelningar. Till dessa skall därpå anslutas ett sju för marintekniska ärenden, den s. k. marinavdelningen.

Under sin korta landshövdingetid fungerade Bergenholtz jämväl som ordförande i Västernorrlands läns hushållningssällskap samt var ledamot av styrelsen för den norrländska ostkustbanan.

Efter återflyttningen till huvudstaden har Bergenholtz inom Djursholm, där han bosatt sig, tagits i anspråk för ett flertal kommunala värv. Han har sålunda varit ledamot av kommunal-, sedermera stadsfullmäktige — inom vilka han var vice ordförande 1918—20 — och drätselkammaren (1914—16) samt ordförande i byggnadsnämnden (1917—20). Livligt intresserad för lösningen av stadens järnvägsfråga har han som ordförande i stadens järnvägskommitté nedlagt mycket arbete härför. I politiskt hänseende moderat högerman har han deltagit i det politiska organisationsarbetet och har även haft kandidatur till Andra kammaren.

Av enskilda uppdrag, som Bergenholtz åtagit sig, märkas, förutom ordförandeskapet i direktionen för A.-B. Industribankens, sedermera Nordiska Handelsbankens, Stockholmskontor, ordförandeskapet i A.-B. Stockholmssystemets och A.-B. Vin- och Spritcentralens styrelser, inom vilka han kraftigt främjat en förvaltning i enlighet med dr. Ivan Bratts riktlinjer.

År 1891 ingick Bergenholtz äktenskap med Ada Hanna Maria Åhrling, dotter av häradshövdingen Johan Erik Alfred Åhrling och hans maka Ada Carolina Sandström.



Lyckönskningarne till *amiral Arvid Lindman på sextioårsdagen den 19 september* formade sig till en verkligt storartad lands-hyllning, vari alla partier och alla läger voro representerade. Allmänna valmansförbundet uppvaktade med en adress och en inom förbundet insamlad penninggåva på 90.000 kronor, till vilken 14,000 personer lämnat bidrag. Den är avsedd att bilda en fond som skall bära amiral Arvid Lindmans namn och vilken skall användas till främjande av svenska intressen i den fosterländska anda, som kännetecknat amiral Lindmans gåning. Man har emellertid tänkt sig att fonden inom den närmaste tiden skall kunna utökas till 100,000 kronor. Mängden av gåvor och blomster-upsatser, som under dagen inströmmade till jubilarens hem var oerhörd, bland tusentalet telegram märktes främst sådana från konungen och drottningen samt hertigparet av Västergötland och prins Bernadotte. Bland dem som personligen uppvaktade var jakten Fidräs befäl med löjtnant Sune Tamm i spetsen. Från Riksdagens lantmannan- och borgarparti överlämnades ett synnerligen ståtligt skrin av drivet silver, utfört å atelier Borgila av bröderna C. och E. Fleming. På aftonen var i jubilarens hem anordnad mottagning, som var besökt av bortåt 200 personer.

Till bild å sid. 4.

Malmö har nu fått sin frihamn färdig, och invigningen i samband med öppnandet ägde rum den 27 september.

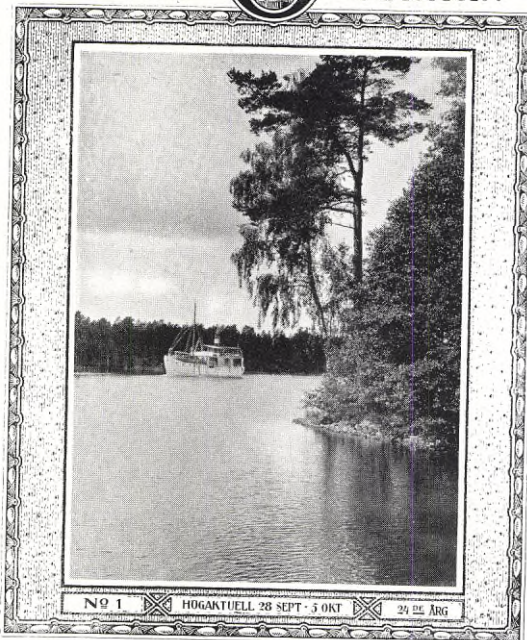
Därmed har en för handelstrafiken på Östersjön mycket betydelsefull fråga fått en tillfredsställande lösning. Öresund är och förblir tyngdpunkten för all trafik till Östersjön, och då nu en svensk frihamn vid Öresund blivit verklig, ha nya och stora möjligheter öppnats för den svenska handeln med utlandet och den utländska handeln på Sverige samt, icke minst, för transitotrafiken över Sverige.

Frågan om en frihamn i Malmö väcktes redan 1881 och var sedan föremål för dryftande tid efter

KONTERAMIRAL ARVID LINDMAN  
PÅ 60-ÅRS DAGEN den 19 september.

Foto. Källqvist, Stockholm. — Klische: Sjöberg, Gbg.

1 Oktober 1922 Lösnummer 35 öre  
**HVAR 8 DAG**  
• ILLUSTR. • • MAGASIN •



OMSLAGSVIGNETT TILL FÖRELIGGANDE N:R 1.

I mörkbrun dubbeltonfärg.

Motiv från Forsvik, en vacker bild till Göta Kanals 100 årsjubileum, av fotograf H. Karlsson, Ma-iestad.

annan, men först år 1917 kunde man övergå från tanke till handling, sedan regeringen då givit sitt tillstånd till att en frihamn anlades. Frihamnen har nu kajer om 700 meters längd samt en bassäng och en in-seglingsränna om 9,25 meters djup, varigenom även de största moderna lastfartyg kunna med full last ingå i frihamnen, och dess lagerhus är det största varumagasinet i Skandinavien. För godstransporterna från väning till väning i varumagasinet finnas sex hssar, vardera för 2 ton, och för lossning från och lastning till fartyg finnas nio elektriska kranar med en lyftförmåga av 2½-5 ton.

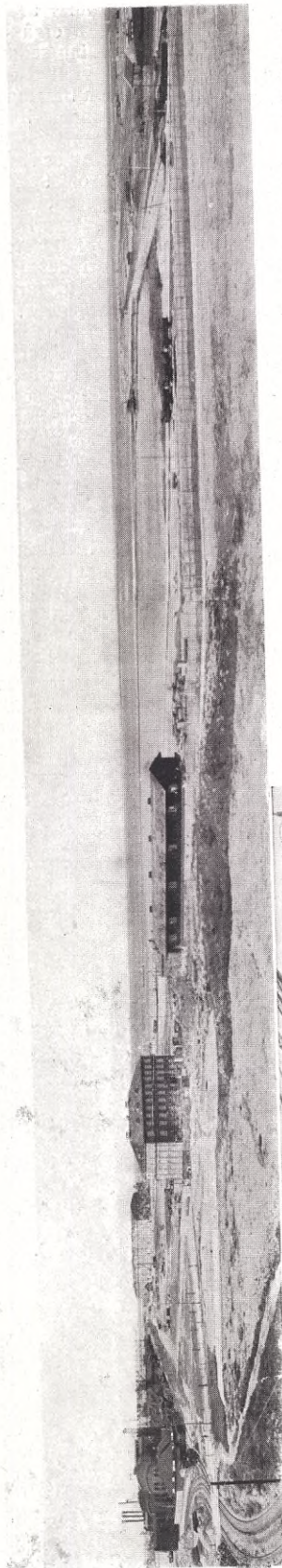
Taxorna för lossning och lastning av gods, uppläggning av veror i frihamnens magasin och i det fria samt tomtarrendena ställa sig minst lika fördelaktiga som de för andra likartade närbelägna hamnar gällande.

Då frihamnsformen dessutom är det hamnsystem, som ger köpmännen de största fördelarna är det helt naturligt, att trafiken skall avsevärt ökas på en hamn, som lämnar sådana fördelar.





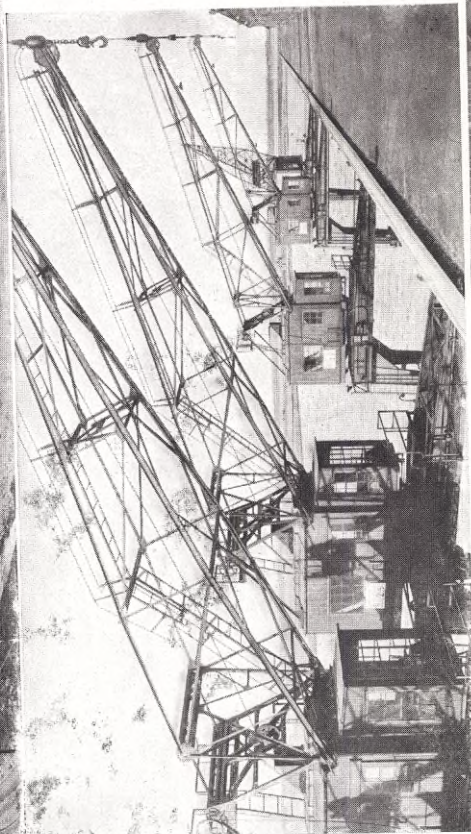
TILL INVIGNINGEN AV MALMÖ NYA FRIHAMN



TOTALVY ÖVER MALMÖ FRIHAMNSOMRÅDE.

K. H. Sjöberg, öf.

önskvärheten av att landets *alla* järnvägar administrerades med hänsyn tagen irämsst till gognet för landets näringsmän och i intimt samarbete med varandra, så att ekonomiskt starka banor bidroge till stödjandet av de svagare, vilket redan är fallet inom statens järnvägsnät. Därefter bestogs talarstolen av statsrådet Orne, som å konungens vägnar förklarade statsbanan Östersund—Kristinehamn öppnad. Övriga festligheter under dagen fingo ett mycket lyckat förlopp.



Fotos. Olsson, Brunnflo.  
DE STORA LOSSNINGSKRANARNE FRAMFÖR VARUMAGASINET. — Text å sid. 3.

En viktig trafikled öppnades den 20 september, då nämligen den senast byggda delen av Inlandsbanan, sträckan Sveg—Brunflo invigdes och därmed hela statsbanan Östersund—Kristinehamn öppnades för allmän trafik. I Östersund hade ett sjuttioal personer, bland vilka märktes statsbanechefen generaldirektör Granholm, statsråden Lindqvist, Orne och Svensson, landshövdingarne Schotte och Kvamzelius samt generalstabschefen, generalmajor Hammarstiöld, samlats för att medfölja det på morgonen avgående invigningsståget. Efter framkomsten till Sveg höll generaldirektör Granholm ett livligt uppmärksammat tal, vari han starkt betonade

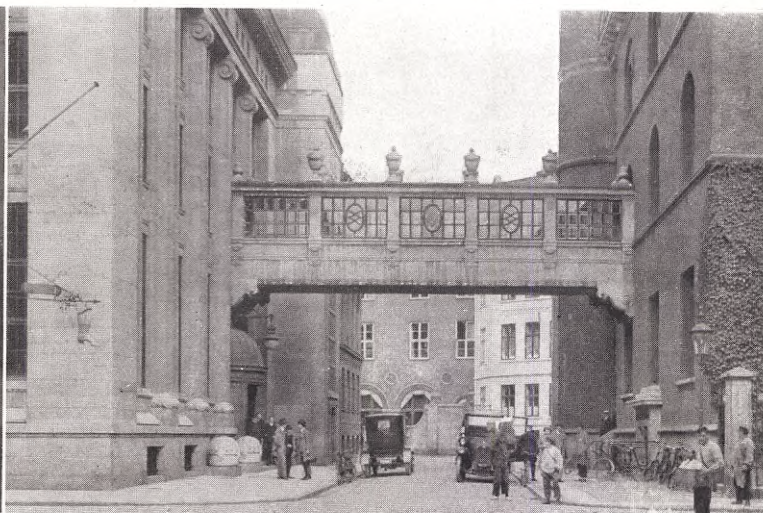


K. H. Sjöberg, Kristinehamn, öf.

Fotos. Olsson, Brunnflo.  
INVIGNINGEN AV INLANDSBANDELEN SVEG—BRUNFLO. Invigningsståget vid Svenstaviks station.



# DEN DANSKA BANKKATASTROFEN.



LANDMANDS-  
BANKENS NU AV-  
GÅNGNE CHEF,  
ETATSRÅDET EMIL  
GLÜCKSTADT.

*Foto. E. E. Kphmn.*

LANDMANDSBAN-  
KENS HUVUDFASAD  
samt överst nyutvidg-  
ningen med fasad mot  
Laxe- och Asylgatorna  
och sammanbindnings-  
bron över Laxegade.



*Efter fotografier.*

*Kliché: Gode, Öbg.*

*Till höger: ETATSRÅDET H. N. ANDERSEN, Danmarks starkaste finansnamn, som i egenskap av ordförande inom det triumvirat, vilket lär vara avsett att utöva chefskapet, främst bär möjligheten att återvinna det allmänna förtroendet för Landmandsbanken.*

En längre tid hade ryktet sysselsatt sig med danska Landmandsbanken på ett sätt som ett lands främsta bankinstitut icke tål vid, då natten mellan den 16 och 17 september en kommuniké utsändes, som gav vid handen, att ryktet överträffades av verkligheten. Bankens fonder hade nästan i sin helhet gått förlorade och statens mellankomst var nödvändig, om den icke skulle se sig nödsakad att träda i likvidation.

I den den 6 februari 1922 offentliggjorda balansräkningen upptogs Landmandsbankens reserver till 50,769,230 kr. förutom aktiekapitalet 100 mill. kr. och en dispositionsfond av 9,614,909 kr., sedan 25,867,937 kr. avskrivits och 10 proc. utdelats till aktieägarna. Denna balansräkning har sedan visat sig vara aldeles falsk. I början av sommaren underkastade bankinspektören, landstingsmand Green bankens portföljer en undersökning, som utmynnade i, att omkring 144 mill. kr. vore förlorade, nämligen på banken och dess chef, etatsråd Glückstadt, närstående industri- och handelsaktiebolag, framför allt Transatlantisk Kompani och den Ballinska skodonskoncernen, c:a 90½ mill. kr., på vanliga bankaffärer 11½ mill. kr., på börsaffärer, särskilt valuta-operationer, 34 mill. kr., på bankens portfölj av obligationer och aktier (avskrivningar och kursförluster) 3 mill. kr., och på egna aktier, vilka banken låtit uppköpa för att stödja banken, 5 mill. kr. Underrättelsen härom slog ned som en bomb hos

*Forts. å sid. 15.*



*Foto. E. E. Kphmn.*

*Kliché: Gode, Öbg.*





Efter fotografi. Kliché: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg.  
BRAUNFELS'SKA Huset i Frankfurt am Main, i vilket Gustaf II Adolf bodde 1631—32, till vars restaurering konung Gustaf skänkt 100,000 mark.

Föreningen Gamla stadens vänner i den tyska staden Frankfurt, vilken förening har till uppgift att under doktor Lübbeckes ledning restaurera den äldre delen av staden, har av konung Gustaf av Sverige som gåva fått mottaga 100,000 mark att användas till restaurering av det gamla vackra *Braunfels'ska huset*. Detta minnesrika patricierhus, som en gång tillhörde släkten Braunfels, beboddes åren 1631—32 av Gustaf II Adolf. Intendenten Erik Wettergren vid Nationalmuseum meddelade vid överlämnandet av gåvan att på konung Gustafs initiativ ytterligare medel komma



Foto: Torin, Allingsås. Kliché: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg.  
EN PRAKTISK ALINGSÅSBO SOM UTNYTTJAR SIN AUTOMOBIL ÄVEN TILL ANNAN än till åkning. Bilmotorn får driva en cirkelsåg med vilken han sågar sin ved för vintern.

att insamlas för restaureringen, som för övrigt redan tagit sin början.

\*

En ståtlig idrottsfest planeras av Göteborgs idrottsorganisationer för den stora jubileumstställningen 1923. För organisationens ordnande har tillsatts en kommitté, med icke mindre än 28 ledamöter och stående under skeppsredaren och f. statsrådet Dan Broströms ordförandeskap. Enligt programplanen skall spelens huvudavdelning börja i juli med en öppningsfest med allmän idrott, massuppvisning i gymnastik och sångarfest. På programmet dominera till en början allmän idrott och fotboll, men övriga i Sverige utövade idrotter ha fått gott utrymme, såsom brottning, simning, tennis, cykel, golf, segling, rodd, kanotidrott, armégevärsskytte, miniatyr- och jaktsskytte och motorsport. På den i dagarna



MÄRKLIGT FORNFYND i närheten av Sundsvall: Bronskittel från äldre järnåldern, omkr. 400 e. Kr. — Foto Waagshoe, Sundsvall. — Kliché: Sjöberg, Gbg.

## SVERIGES IDROTTSPEL GÖTEBORG 1923



AFFISCH FÖR SVERIGES IDROTTSPEL I GÖTEBORG 1923. Konstnären Richard Bergmans av organisationskommittén antagna förslag. — Kliché: Sjöberg, Gbg.

godtagna, av konstnären Richard Bergman utarbetade affischen ser man också en schwungfullt utförd grupp av idrottsutövare: en kultstötare, en spjut- och en diskuskastare.

Tack vare stadsfullmäktiges förståelse för det goda ändamålet och deras ekonomiska hjälp, komma spelen att kunna avhållas på Göteborgs nya, enastående vackert belägna idrottsplats Slottskogsvallen.

\*

Den nyfunna järnålderskitteln, som påträffades vid schaktningsarbeten för Ostkustbanan i Sköns socken nära Sundsvall, har märkligt nog förorsakat järnvägsarbetenas nedläggande för en tid. Man förmodar nämligen att ytterligare fynd kunna göras och har därför såsom expert tillkallat dr Hallström vid Historiska museet för att vidtaga arkeologiska undersökningar.



## FASANEN.

FÖR HVAR 8 DAG AV **BO BERGMAN.**



**S**ENT PÅ HÖSTEN kommo två unga människor till Visingsö. De togo in på turisthotellet, där de snart nog blevo de enda gästerna. De tycktes mycket förälskade i varandra. Han hade ljusa, närstyrta ögon, en klen haka och en smal mun; hon var kraftigare, gladare, varmare i färgen. Blodet gick fort i hennes ådror och steg och sjönk som skyar på kinden.

Så småningom hade de fått det bästa rummet i hotellet. Mittemot över sjön låg G ännu som en klunga dockhus; de röda tegeltaken lyste i solen. Ena dagen gick Vättern ilsken och vittoppig och det dånade i strandpålningen, men så en natt kunde allt stillna på några timmar och stränderna försvinna i måndiset, så att det stora inhavet liknade en ocean. Då blevo de båda människorna sittande på balkongen, och de talade inte mera. Lugnet föll över dem. Nu var allt.

— Det finns ingen morgondag, sade den lilla kvinnan.

Och mannen kysste henne tyst och såg ut i denna luft, som dränkte allting i sin svävande silverånga.

På dagarna strövade de omkring på ön. Snart kunde de den från norr till söder, från Ed till Näs — kyrkorna, ruinerna, planteringarna. Landsvägen drog fram bred och ljus på öns höjdsträckning, och bondgårdarna gömde sig i sina gula dungar. Men i skogen var det mörkt, med upphuggna gator här och var sedan fasaneriets tid. Långa stycken var det död skog, uppåten av mask. De torra löven på marken knastrade under fötterna. Då tryckte hon sig rysande in till honom.

Hon hade lämnat sitt föräldrahem i hans sällskap; deras kärlek hörde till det slaget, som inte tänker och inte frågar och som inte kan vänta. Här voro de avstängda från världen. Här hade de den enda värld, som betydde något för dem: deras egen. Framtiden var någonting som låg därborta på fastlandet; det var så långt dit och dagarna rullade som vågorna, stego och föllo, nya och ändå sig lika, dag och natt, natt och dag...

Regnet kom och höll dem instängda på hotellrummet. Det regnade en vecka i sträck. Men en kväll klarnade det och de togo en promenad. Vid en väderkvarn stannade de och hälsade på mjölnaren. Han hade klättrat upp på kvarnvingen som på en jättestege och höll på att fira ned segelduken.

— Jaså, herrskapet är kvar än, sade han. Men nu blir det väl att snart ge sig av hem.

Ingen av dem svarade. Ordet "hem" satte sig som en plugg i nalsen på båda två. Hemlöshetens skräck kröp igenom dem. Där var spöket. Nu kom det mitt på dagen också, inte bara om nätterna, när de lågo vakna vid varandras sida och låtsades som om de sovo.

I dessa årets sista vackra dagar voro de inte längre glada. Den blåkalla luften förde framtiden närmare — liksom stranden mitt emot. Allt blev så plundrat och tomt. Medan det första kärleksruset långsamt, men obönhörligt dunstade bort, började de iråga, inte varandra, men sig själva. Smekningarna slappnade eller blevo krampaktiga. Han skulle bli diktare, och det lilla arv har levde på förslog inte långt. I varje fall inte till berömdheten. Han kunde bara bygga luftslott på det, men inte något hem. Och vad skulle det bli av henne under tiden? Om han en gång fick hemmet färdigt, var hon då den som skulle göra det högt i taket? Älskade han henne då? Och älskade hon honom?

Han förbannade sig själv för dessa tankar. Han

kallade sig feg och usel. Men tankarna kommo igen. Om någon sagt honom att nu, just nu höll hans kärlek på att ta slut, skulle han fullt ärligt ha kunnat bedyrat motsatsen. Han var ung och kände inte sig själv. Han visste inte att det är lika naturligt att kärleken tar slut som att livet gör det. Hemmet, äktenskapet, det är kärlekens pensionering. Men han var inte i pensionsåldern, och kunde en diktare i själva verket någonsin nå dit?

För henne ställde sig saken annorlunda. Hon var både naivare, starkare och mera helgjuten än han. Hon hade givit sig utan en tanke på framtiden och dock trodde hela hennes väsen i det längsta på denna framtid. Kärleken var det stora undret, som skulle åstadkomma underverk. Så som hon älskade, måste hon kunna besegra allt: föräldrarnas motstånd, hans tveivel på sig själv, hårdnackade förläggare, iskalla väninnor, hela världen.

De voro stora barn båda två. Och en dag slutade leken. Det kom ett telegram från hennes far. "Din mor illa sjuk", stod det. Ingenting mera. Ingen begäran att hon skulle vända hem. Fadern hörde inte till dem som gå ifrån sitt ord, och när hon rest hade han förklarat att hon fick ta sitt öde i egna händer, när hans inte dugde längre. Han hade en gång bett henne besinna sig. Han bad inte två gånger. Och moderns tårar hade ju för resten inte håller hjälpt.

— Jag måste resa, Gerhard, sade hon.

— Jag förstår det!

— Och du stannar?

*Forts. å sid. 10.*

En av världens främsta fotografer, *mr N. E. Luboshez*, innehavare av den engelska Royal Photographic Society's medalj för märkliga resultat inom radiografien, har under en vecka vistats i Stockholm för bedrivande av försök på docent John Hertzbergs laboratorium för färgfotografering. Mr Luboshez är specialist på röntgenfotografering eller radiografi, som den engelska termen lyder, och har nu senast i sommar i Italien hållit en mängd föredrag vid radiologiska och andra vetenskapliga kongresser. Sannolikt kommer han också vid ett följande besök i Stockholm att hålla föredrag inför våra vetenskapsmän och möjligen också för allmänheten om konstnärlig och vetenskaplig fotografering.



Etter fotografi  
MR N. E. LUBOSHEZ, en av världens främsta fotografer, på besök i Stockholm. Kliché: Göts, G.



# GÖTA KANALS 100-ÅRSJUBILEUM.



1 och 2. ÖVER GÖTA KANALS SKAPARE, BALTZAR VON PLATEN, HAR RESTS EN STATY av bildhuggaren Christian Erik son å Stora torget i Motala och där avtäckts av prins Eugen den 22 september. Fotomagasin, Motala. — 3. KONUNGEN I TÖREBODA. Före resan med ångaren "Baltzar von Platen". På vardera sidan om H. M. synes landshövding Axel Ekman och bankdirektör K. A. Wallenberg. — 4. "BALTZAR VON PLATEN" MED DE KUNGLIGA OCH HONORATIORES ombord färdas utetter den vackra kanalen. Fotos. A. Karlsson, Mariestad. — 5. I HAJSTORP, vid vars slussar Carl XIV Johan den 23 september 1822 invigde Göta Kanal. Den ku giga estran i framför vilken landshövding E. Trolle talar och från vilken konung Gustaf höll ett stort minnestal. Foto. Sundberg, Kumla.

Göta Kanals 100-årsjubileum har i dagarna firats under imponerande former. Festligheterna togo sin början den 22 september i Motala, där prins Eugen efter ett högtidstal av landshövding Trolle avtäckte en av Christian Eriksson utförd staty av Baltzar Bogislaus von Platen, den man till vilken Sverige rämsst står i tacksamhetsskuld för den storartade anläggningens utförande. — Följande dag, årsdagen av kanallinjen Vänern—Vätterns öppnande för jämnt 100 år sedan, då konung Carl XIV Johan förklarade denna sträcka invigd, anlände konungen jämte prinsessorna Ingeborg och Märtha över Töreboda till Hajstorp. Vid den där resta

Foris. å sid. 15.

6. SKARABORGS LÄN NEDLÄGGER GENOM LANDSHÖVDING AXEL EKMAN EN KRANS vid minnesstenen i Hajstorp. Foto. A. Karlsson, Mariestad. — 7. KONUNGEN SKRIVER SITT NAMN å minnesstenen i Sjötorp. 8—9. DEN STORA MINNESFESTEN I MARIESTAD. Fotos. 6—8. A. Karlsson, Mariestad; 9. Foto. Sundberg, Kumla.



FASANEN. Forts. fr. sid. 7.

— Ja. Jag skall arbeta.

— Vi ses snart, hoppas jag.

Och de kysste varandra, men deras blickar gled o åt sidan. När han såg båten försvinna med henne, visste han att hon inte skulle komma tillbaka. Oron för modern höll hennes tankar fångna; det gjorde att skilsmässan inte för ögonblicket grep henne så starkt. Och för resten var det ju bara en li en tid de skulle vara skilda. Ty hans var hon, hans och ingen annans. Hon älskade sin mor och hon beundrade sin far, men hennes öde ägde de inte längre.

Det gick veckor vid moderns sjukbädd; hon kom inte loss. Fadern och hon närmade sig långsamt varandra igen — utan några ord. Han kunde bara stryka henne över håret ibland, och en gång viskade han: Dora lilla. Det var alldeles som i gamla dagar. Gerhard var inte med i detta. Hon försökte att få ihop de båda världarna till en, men det ville inte lyckas. Hela hennes inre var kluyet itu. Och Vingsö låg så långt bort. Det fanns en man därnere som plötsligt föreföll henne som en främling, en gestalt ur en underlig dröm, rotlös i verkligheten.

Så dog modern. Efter begravningen sutto Dora och fadern en eftermiddag tillsammans; det var inemot jul. Ingendera hade nämnt Gerhards namn.

Plötsligt frågade fadern:

— Stannar du hemma över julen?

Då gick allt sönder för henne. Hon kastade sig i hans famn.

— Jag reser inte, sade hon.

Gerhard mottog underrättelsen ett par dagar efteråt. Han stod med brevet i handen nere på den lilla poststationen vid hamnen och läste det vid skenet av en gammal oljelampa. Det var långt; hon redogjorde för allt som hänt henne, flickaktigt pratsamt, nästan förnumstigt. Hon var inte densamma som förr, påstod hon. Han måste förstå henne och förlåta henne, det var bäst för dem båda att det gick som det gick, men hon skulle aldrig glömma honom etc. etc. Det var inte något våldsamt slag för honom, men han kände sig plötsligt så tom invärtes som om allt — blod, nerver, tankar — runnit och nystats ur honom. Och nu? frågade han sig själv. Vad skulle han göra nu? Hur skulle han fylla denna tomhet?

Arbetet som han höll på med stannade tvärt av. Han kunde inte läsa, inte förströ sig, inte sitta stilla. Rolös drev han omkring på de ödsliga vägarna, som flöto av höstsörjan och vintermodden. Men en morgon kom kölden och stramade till allting, luften, jorden, människornas ansikten. Han märkte att han kunde arbeta på nytt. Ön blev inte längre ett fångelse som han på något sätt ädömt sig, den var en frista, och om han hatat den under dessa sista veckor därför att han här lidit sitt livs första stora nederlag, så skulle han nu segra, segra över den, över sig själv, över sitt arbete. Han skulle inte rymma. Han skulle stanna kvar, tills han kunde öppna portarna för sin framtid.

Det blev en bister vinter; snötjockan från sjön vräkte som rasande moln över ön. Skogen knakade och kved. Drivorna kröpo upp på stugan där han bodde — han hade hyrt in sig hos en bonde — och vattnet frös i brunnen. Kreaturen råmade av ångslan. En dag spåterade en underlig främmande fågel över gårdsplanen; de långa stjärtfjädrarna släpade i snön och det oroliga huvudet vred sig av och an.

Gerhard ropade på bonden.

— Det är en fasan, sade denne. Det finns en och annan kvar ännu. Hungern driver fram dem ibland på vintrarna.

Fasanen! Diktens fågel Fenix, född ur lågorna! Och tiggande om mat i kölden! Den dagen slutade Gerhard sin bok. Han mindes inte hur många tim-

mar han skrivit i sträck; på morgonen när hans värdinna kom in med kaffet, låg han påklädd på sängen och sov och kunde knappt väckas. Utanför stod marsdagern grå och livlös.

Avspänningen efter arbetet var så stark att han på flera dagar inte kunde förmå sig att resa — nu när han hade lov till det. Pappersluntan, som var resultatet, intreserade honom inte. Det var naturligtvis skräp. Från Dora hade han inte haft den minsta underrättelse efter sitt svarsbrev, som han gjort helt kort. Och han längtade inte längre efter henne.

Till sist for han i alla fall. När han fick se domkyrkans torn sticka upp över slätten, greps han av en lätt hjärtklappning. Den gamla stiftsstad, där hans ungdom blommat, hälsade honom med den första vårbådan i en luft, som redan var ljummad, men ännu frisk efter snösmältningen. Han gick på gamla gator igen. Han såg gamla kända ansikten bakom fönstrens krukväxter. Han hälsade på kamrater, som frågade om han varit sjuk. Hans rum mottog honom, som om han inte varit borta ett halvår, utan bara några timmar. Men Dora syntes inte till. Slutligen fick han veta att hon och hennes far nyligen rest utrikes.

Dagarna gingo, sommaren kom tung och tindrande, hettan böljade över slätten som jordens ånga, och den lilla ån släpade sig lat under Drottningbron, där poj-karna hängde med sina metspön. Gerhard tog fram sina papper igen och tittade på dem. Han läste sitt eget som en främling. Det var inte så dåligt som han tyckte, när han fått det färdigt, och inte heller så bra som han hoppats. Men det kanske kunde gå an. Han visste bara inte vad han skulle kalla sin bok. Alla titlar voro ju använda. Han tog sig långa promenader över slätten och furderade. Han satt i stadsparken och funderade, medan livregementet blåste och två tjocka herrar skrålade gluntarna från estraden och borgerskapet applåderade.

En kväll när han vek om ett gathörn kom han mitt i famnen på Dora. De blevo stående, utan att säga något. Deras händer hade strax släppt varandra.

Och plötsligt började hon prata om sin resa, medan de som på en tyst överenskommelse följdes åt. Hon hade varit i Tyrolen; det var underbart och det kostade bara tre kronor om dagen på pensionatet.

Så tystnade hon lika plötsligt.

— Förlåt mig allt, Gerhard, sade hon. Och han såg att hon grät. Hon bar sorg efter modern, men hon verkade stark och frisk, med något alldeles nytt inte bara i utseendet, utan i röst och sätt, föreföll det honom. Något dämpat, avslutat, helt harmoniskt. Han iakttog henne nyfiket från sidan.

— Hur har det gått med ditt arbete, frågade hon.

— Åjo.

— Är din bok färdig?

— Ja, som den nu blir.

— Vad jag är glad för det! Jag är alldeles säker på att den blivit bra. Jag har alltid trott på dig, Gerhard.

— Har du?

Hon rodnade lätt.

— Jag tror att du kommer att bli en stor författare.

Du lever så... i allt det där...

— Var det därför du reste?

— Du vet ju varför.

— Jag menar: var det därför du inte kom igen? Min kärlek var inte slut.

— Inte min heller, Gerhard. Men den hade fått andra ögon. Den blev gammal på de veckor jag satt hos min mor, innan hon dog. Det var döden som förde mig tillbaka till livet, är det inte underligt? Till verkligheten. Till framtiden. Du och jag, vi levde ju inte i denna världen. Och du kommer aldrig att

Fort. å sid. 15.





Kliché Sjöberg, Gbg.

EX-KEJSAR WILHELM.

Efter senaste porträtt.

EX-KEJSAR WILHELMS TROLOVNING MED PRINCESSAN HERMINE VON SCHÖNAICH-CAROLATH, FÖDD PRINCESSA AV REUSS Å. L. HAR I DAGARNE OFFICIELLT TILLKÄNNAGIVITS.

Ex kejsar Wilhelms förlovnings har nu, trots protester från monarkisthåll och enligt vissa rykten även från hans familjs sida blivit ett faktum. Den blivande gemålen, prinsessan Hermine von Schönaich-Carolath, stammar från huset Reuss äldre linie och är änka efter prins Georg av Schönaich-Carolath, med vilken hon har fyra barn. Prinsessan är snart 35 år gammal och beskrives som en klok och med stora sällskapstalanger begåvad dam, således måhända särskilt lämpad för den krävande, och säkert icke i allo angenäma ställningen som den gamle ex-monarkens



Kliché Sjöberg, Gbg.

Ejns porträtt.

PRINCESSAN HERMINE VON SCHÖNAICH-CAROLATH.

följeslagerska i landsflyktens enslighet. — Bröllopet är utsatt till den 5 november.

\*

Tysklands äldsta och en av dess mest ansedda vetenskapliga föreningar "Gesellschaft für Ärzte und

Naturforscher" har i dagarne firat sitt hundraårsjubileum under storartad anslutning. Icke mindre än omkring 3,000 vetenskapsmän hade anmält sig som deltagare i minnesfesten. Sveriges representanter voro

Forts. å sid. 15.



Efter fotografen

Kliché Sjöberg, Gbg.

SVENSKA GÄSTER VID TYSKA NATURFORSKARENS OCH LAKARES JUBILEUMSKONGRESS I LEIPZIG Fr. v.: Dr: Sven Hedin och professor Svante Arrhenius samt professor Zade i Leipzig och hans maka, den övriga från H. 8. D:s spalter bekanta författarinnan fru Beatrice Zade.



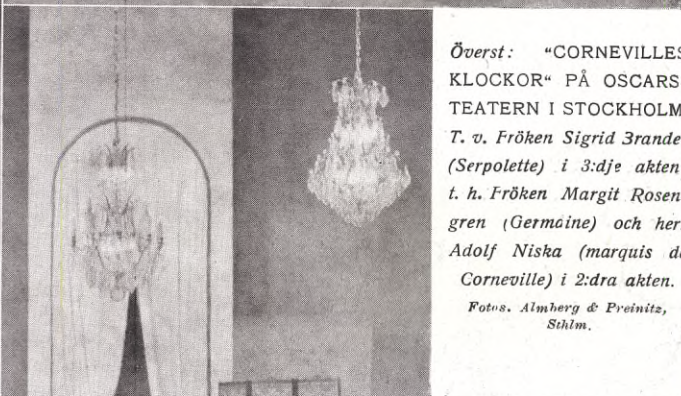
Efter fotografen

Kliché Sjöberg, Gbg.

DE TVA LYSANDE BLOSTJÄRNORNA NORMA (i vitt) OCH CONSTANCE TALMADGE I PARIS. På vitse stråt.



LYCKADE OPERETT-REPRISER.



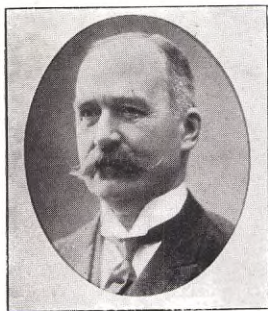
Överst: "CORNEVILLES  
KLOCKOR" PÅ OSCARS-  
TEATERN I STOCKHOLM.  
T. v. Fröken Sigrid Brandel  
(Serpolette) i 3:dje akten;  
t. h. Fröken Margit Rosen-  
gren (Germaine) och herr  
Adolf Niska (marquis de  
Corneville) i 2:dra akten.  
Fotos. Almberg & Preinitz,  
Sthlm.



Nederst: "CZARDASFURSTINNAN" PÅ STORA TEATERN I GÖTEBORG. Fröken Greta Lindgren (Sylva) och herr Karl Kinch (Boni) i 2:dra akten. Scenbild ur samma akt. Fotos Allavård, Göteborg. Kliché: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg



# VECKANS PORTRÄTTGALLERI



J. H. ANDREN.  
Grosshandlande. — Göteborg.  
75 år 19 sept.\*



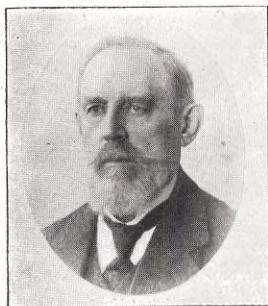
A. ADELSWÄRD.  
Friherre. Öerste. — Skövde  
60 år 2 okt.\*



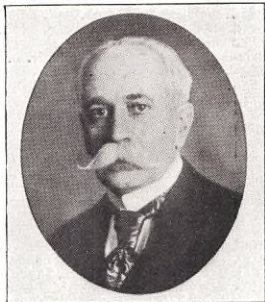
J. E. BIESERT.  
Ingeniör. — Lennartsfors.  
60 år 30 sept.\*



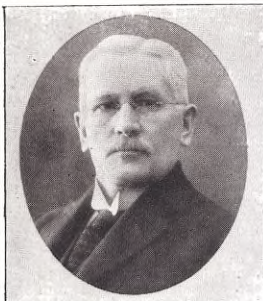
C. MALMÉN.  
Kommerseåd. — Stockholm.  
60 år 3 okt.\*



J. P. A. LARSON.  
Ingeniör. — Stockholm.  
70 år 18 sept.\*



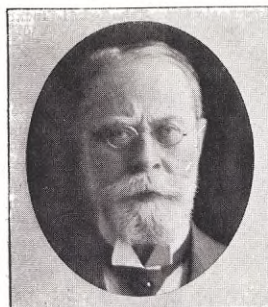
E. HEILBORN.  
Generalkonsul. — Moskwa.  
65 år 29 sept.\*



S. K. O. FORSGREN.  
Bankdirektör. — Linköping  
60 år 30 sept.\*



K. RICHAU.  
Järnvägskamerare. — Göte-  
borg. — 50 år 21 sept.\*



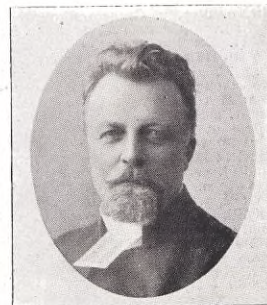
A. L. KJELLBERG.  
Professor. — Uppsala.  
65 år 30 sept.\*



A. A. L. GRANDIEN.  
Redaktör. — Söderhamn.  
65 år 4 okt.\*



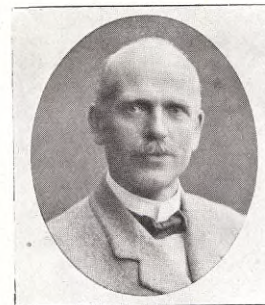
E. LIDEN.  
Professor. — Göteborg.  
60 år 3 okt.\*



P. PEHRSSON.  
Teol. dr. — Kyrkoherde. — Gö-  
teborg. — 55 år 30 sept.\*



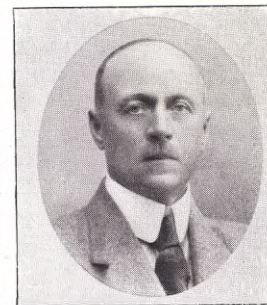
H. A. MELÉN.  
Prov. Läkare. Trollhättan.  
65 år 18 sept.\*



E. V. SAHLÉN.  
Lektor. — Stockholm.  
60 år 19 sept.\*



A. D. B. VON ROSEN.  
Överläkare. — Romands.  
50 år 28 sept.\*



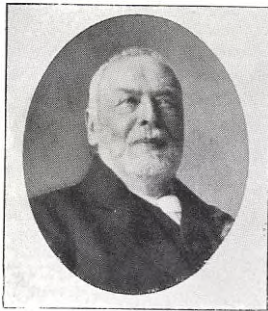
G. G. NYLÉN.  
Länsvetarin.är. — Sveg.  
50 år 27 sept.

Killets Aug. Sjöbergs Klubbansst., Gbg

\* Data å nästa sida.



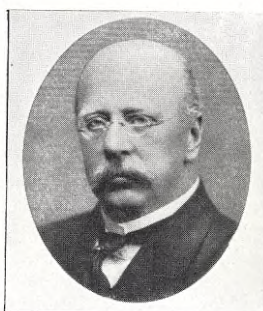
# VECKANS PORTRÄTTGALLERI



C. G. L. HAMMAR †.  
Civilingenjör. — Strängnäs.  
F. 1839. † 17 sept.\*



E. A. ÖSTERLIND †.  
F. d. G. osshandl. — Stockholm.  
F. 1852. † 15 sept.\*



P. G. D. GRANQVIST †.  
Professor. — Uppsala.  
F. 1866. † 18 sept.\*

Kliché Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg

## Porträtt till veckans Porträttgalleri

böra vara av möjligast sena datum för att införas.

## Uppgifter till porträtt

böra ansluta sig till frågeformulär från redaktionen. Särskilt påpekas nödvändigheten av att **alla förnamn angivas, med tilltalsnamnet helt utskrivet och understruket.** Förbiseende härutinnan utesluter **biografi.**

## Porträtt och biografi

införas efter begäran från Redaktionen, som också bär kostnaderna. Förslag emottagas gärna.

## \* Data här nedan.

JOSEF ANDRÉN. Stud. 63, jur. utr. kand. 71. Efter anställn. i trävaruexportfirman G. H. Högardt & Co. i Göteborg, delägare där 74—92. Disposition f. Forss a.-b. 79—92, styr.-led i a.-b. J. & G. Cox 05—19. Led. av handelsfören.-fullm. 78—92, stadsfullm. 79—92, led. av Chikagokomm. 92, under många år kyrkofullm. o. ordf. i Tyska kyrkans gemens.-nämnd. Led. av Riksd. A. K. 88—92.

ADOLF ADELSWÄRD. Ulijn. v. Kronpr. husarreg. 82, major v. Skån. husarreg. 07, överste o. chef f. Norrl. dragonreg. 14, överste o.-sek.-chef f. Livreg. husarer 17, avg. 22. Militärt. i Paris o. London 03—05. Stadsfullm. i Landskrona 09—14, dess v. ordf. 12—14. Ordf. i styr. f. Forssaströms kraft. a.-b.

ELOF BIESERT. Avg.-ex. fr. Tekn. högsk. 85. Sdn grundl. 89 deläg. i firman J. N. Biesert & Son, Töcksfors o. Lennartsfors, dess verkst. dir. vid ombild. t. a.-b. 11. Led. av Riksd. A. K. 1900—07, av F. K. 11; led. av särsk. utsk. 02, av bankoutsk. 03. Statsråd o. chef f. finansdep. 05—06. På sin tid v. ordf. i landstinget. Ordf. i styrna f. Lennartsfors a.-b. sdn 18. i Sv. trämässfören. 11—22, i Västra Nordmarks flott.-fören. sdn 90; styr.-led. i Dalstads kanal a.-b. sdn 96, i Gemla fabr. a.-b. sdn 03.

CARL MALMÉN. Stud. 81, hovr.-ex. 84, v. hvd. 89, aud. v. Söderml. reg. 90—98; adj. led. i Svea hovr. 93, tf. sekr. i Kommerskoll. s. å., ordf. 97, kommerseråd o. chef. f. handelsbyrån sdn 04, tillika generaldir. ställföreträd. sdn 20. Ordf. h. skeppsmätn.-komm. 08 o. 13, loisförfatt.-komm 17. Utg. handböcker.

ALFRED (ALF) LARSON. Avg.-ex. fr. Tekn. inst. 75, ing. v. Liljeholms stearinfabr. a.-b. 75—84, v. Skån. superfosfat- o. svavelsyretanr. a.-b. 85—96, verkst. dir. f. Helsingb. margarin a.-b. 93—96. Anlade fabrik i Riga f. tillverkn. av lerjordssalter 88, Helsingb. kalk- o. cindersfabr. 90, Elgöns tilliguanofabr. 94, bild. a.-b. Stafsjö torrfabr. 93, dess verkst. dir. 99. Verkst. dir. o. disp. v. Granörs koppar- o. mess.-verk s. å.; bild. a.-b. Tyringe orrfabr. 01, dess verkst. dir. s. å., åter t. Liljeholms stear. fabr. a.-b. 06—11. Ett flertal art. t. vetenskapl. tidskr.

EMIL HEILBORN. Avreste efter avslut. skolestud. i Stockh. t. St. Petersburg 78, vistades där t. slutet av 18. Inneh. under 35 år egen vinkelexportaffär o. under 20 år egna papp- o. pappersfabr. i Ryssl. Var under 25 år Mexikos För. Stat. gen.-konsul. O. df. i Sv. fören. i St. Petersburg. Var fr. maj 18 chef f. sv. beskickn. i Petersburg B-avd, vars likvidationsarbete tr. 19 fortsattes i Stockh. t. 21. Därefter i chef f. Utr.-dep. B-avd. samt förestår som tf. gen.-konsul sdn 19 sv. gen.-konsulatet i Moskva.

SIGNE FORSGREN. Stud. 83, intr. i Riksb. 84, kamrer v. kont. i Östersund 97, verkst. styr.-led. v. kont. i Luleå 07—18, v. kont. i Linköp. sdn 18. Stadsfullm. 08—18; inneh. sistn. skolestud. elev v. Gävle—Dala järnv. 90, kamrer v. Gävle—Borås o. Borås—Alvesta järnv. sdn 02. Led. av komm. f. förslag t. enhett. bokförr. v. ensk. järnv., fullm. i ensk. järnv. penskas.a. Initiativtag. t. Sv. ensk. järnv. kamrerareförr., dess sekr.

LENNART KJELLBERG. Stud. 77, fil. lic. 89, fil. dr. 90, doc. i klass. arkeologi 96, prof. i s. ämne sdn 18. Har företagit ett flertal resor i vetenskapl. syfte t. Grekl., Italien, Mindre Asien, samt lett utgräv. där. Hed.-led. av Värml. nation i Upps.

AURORE GRANDIEN. f. Norrbom. Genomg. Bollnäs småsk.-semin. 77—78, lär. v. folksk. i Österfärnebo 78—81, v. Gävle småsk. 81—83. Ingick

85 äktenskap m. lärov.-koll. i Söderhamn C. R. Grandien som 78—93 var red. o. utgiv. av Söderhamns Tidsn. o. därefter intill sin död 04 medarbet. Fru G. ingick som medarbet. i samma tidsn. 85 till dess hon 04 övertog densamma som red. o. utgiv. o. därefter tryckeri o. senare bokbinderi. Led. av fattigv.-styr. sdn 08.

EVALD LIDÉN. Stud. 83, fil. lic. 95, doc. v. Upps. univ. s. å., inneh. av O. Ihs professor i jämför. språkforsk. m. sanskrit v. Gävle, högsk. 99. Fil. hed.-dr. v. Upps. univ. 07. Led. av Vet. o. vitt. samh. i Göteborg, Videnskapsseksk. i Kristiania Finska Vet. soc.

PETRUS (PEHR) PEHRSSON. Stud. 85, prästv. 90 v. lekt. i Gävle 91—92; brukspred. i Österby 94—08, kyrkoh. i Karl Joh. försam. i Göteborg sdn sistn. år. Disput.-prov. 05, teol. dr. 16. Led. av Riksd. A. K. 06—08 o. sdn 21. Led. av prästvalskomm., prästtönerregler. sakkunn., tillkall. sakkunn. f. äktenskapslagstiftn., departementalkomm. Led. av Lützenkomm. 05—07. Led. av Göteborg. folkskolestyr. sdn 08, ordf. i barnvårdn. 09—19, i skolnämnd sdn 08. Led. av Allm. sv. prästfören. centralstyr. sdn 03, dess gen.-sekr. sdn 07. Led. av centralnämnd f. Reformationsjub.-gåva 16—18. Styr.-ordf. i stift. Ekedalens barnhem, Maj. elem.-lärov. f. H. Styr.-led. i Vanförest. n., Allm. hjälpfören., Skyddsvärnet, Nat.-fören. m. emigrat. o. Svenskhet. bevar. i utl. Utg. en del böcker o. skr.

HERMAN MELÉN. Stud. 80, med. lic. 90, prakt. läk. i Nordmaling 91—04, orov.-läk. i Hed. 04—08, i Skog 07, i Trollhättan sdn 15.

ENAR SAHLIN. Stud. 81, fil. dr. o. docent 89, provärsförestånd. 90—94, lekt. i Örebro 92, rektor i Falun 99—07, lektor i modersm. o. fil. propedeutik. v. Norrm. h. reall. i Stockholm 07—11, i samma ämnen v. Östern. h. reall. där sedan 11. Led. av Riksd. A. K. 97—99. Red. av Pedagog. tidskr. 91—99.

ALFRED VON ROSEN. Stud. 92, med. lic. i London 1900, v. Karol. inst. 07, aman. v. Seraf.-lasar. s. å., lär. i formanatomi v. Tekn. sk. i Stockh. s. å., tf. överläk. v. Romanäs sanat. 07—08, prakt. läk. i Stockh. 08—15, förestånd. f. Norra tuberk. byrån där 10—15, överläk. v. Älvsb. I. sanat. Sjö-Gunnarsbo 16, v. Romanäs sanat. sdn 17. Med. förf.

LUDVIG HAMMAR †. Avg.-ex. fr. Teknol. inst. 58, e. o. telgrafass. s. å., ing. v. Gustafsbergs porslinsfabr. 59—72, förestånd. f. Malmö porslinsfabr. 73—75. Stadsingenjör o. stadsarkitekt samt förestånd. f. gas- o. vattenverken i Kristianstad 76—98, bosatte sig sistn. år ä. egend. Svarthäll i Västmanl. Sdn 04 bosatt i Strängnäs.

EMIL ÖSTERLIND †. Utg. fr. hand. inst. i Dresden 70; efter anställn. som prokur. h. firman Olof Glénne & Co i Göteborg v. dess filial i Stockh. inneh. av firman under en lång följd av år fr. 81. På sin tid storskattemäst i P. B. samt styr.-led. i Stora Sällsk. i Stockh.

GUSTAF GRANQVIST †. Stud. 87, fil. lic. 92, fil. dr. 94, doc. i fysik i Lund s. å., i Upps. 98, labor. i exper. fysik där 99, prof. n. h. o. v. 05, prof. i fysik v. Upps. univ. 10; censor v. stud.-ex. sdn 13. Led. av Vet.-akad.: Nobelkomm. f. fysik 04, ordf. sdn 10. Insp. f. Smål. nat. i Upps. 13—18, nats. hed.-led sdn 04. Erh. 99 av Vet.-akad. den Lindbomska belön. o. 101 den Holmska donat.-röntan, av Vet.-soc. Thälénska priset 03, av Vet.-akad. halva Wallmarkska donat.-röntan. Led. av Vet.-akad., Vet.-soc., Fysiograf. sällsk.

## POSTPRENUMERANTER

NY ÅRGÅNG

1 Oktober

å HVAR 8 DAG, som abonnera kvartalsvis, erinras om vikten av att i god tid före kvartalsskiftet FÖRNYA PRENUMERATIONEN, så att ett avbrott i tidningens regelbundna expedition må undvikas.

HVAR 8 DAG kostar för årets sista kvartal Kr. 4:25.



Forts. fr. sid. 5.

regeringen och Nationalbanken; Landmandsbankens direktion vägrade emellertid att erkänna en större förlust än 55<sup>3</sup>/<sub>4</sub> mill. kr. och genom hot om bankens omedelbara stängning lyckades den tillskrämma sig en rekonstruktion, den 9 juli, vars väsentliga punkt var reservernas nedskrivning till 5 mill. kr. och upp- rättandet genom Nationalbankens tillskott av en ny extra reservfond av 30 mill. kr. Det betänkliga med denna rekonstruktion var, att den var förenad med förpliktelse till sekretess i fråga om bankinspektörens vida ogynnsammare uppfattning av läget. Då emellertid en nödvändig rekonstruktion av bankens styrelse lät vänta på sig, fortfor misstänksamheten på börsen och då härtill kom, att bankens tjänstemän gjorde en hänvändelse till den nye styrelseledamoten, ordföranden i Grosserer-Societetens kommitté, Emil Meyer, kunde sanningen ej längre döljas; med berömvärd energi ingrep regeringen och Nationalbanken änyo, medverkan till en ny rekonstruktion erhöles av Østasiatisk kompani, vars ledande man H. N. Andersen lovade inträda i styrelsen, och av Det store nordiske Telegrafelskab urtima riksdag samman kallades och tecknade preferensaktier för 40 mill. och banken kan nu fortsätta sin verksamhet med ett friskt preferensaktiekapital av 70 mill. kr., nämligen förutom de nämnda 40 mill. kr. 25 mill. tecknade av Østasiatisk komp. och Store Nordiske samt 5 mill. av Nationalbanken, vars i juli beviljade reservkapital dessutom kvarstår. Slutligen iklädde sig staten garanti för insättarnes tillgodohavanden. I den nya styrelsen kommer regeringen att representeras av särskilda förtroendemän. Vilka bankens nya ledare bli är ännu icke känt; bl. a. nämnas f. handelsuinitern Hassing-Jørgensen och bankdirektör Oluf Nielsen. Rörande skulden till det skedda kommer undersökning att verkställas av en särskild kommission, vari utom en jurist bankinspektören och den kände nationalekonomen, prof. L. V. Birck erhållit säte. Att etatsråd Glückstadt bär huvudansvaret är utom allt tvivel liksum att det skedda ytterst har sin rot i Nationalbankens överdrivna sedelutgivning och därav följande inflation och överspekulation.

\*

GÖTA KANALS 100-ÅRSJUBILEUM. Forts. fr. sid. 8-9.

minnesstenen hade uppförts en estrad, från vilken konungen höll sitt sakrika och intressanta tal. Konungen lämnade en överblick av det stora verkets historia och påpekade bl. a. att redan den gamle Linköpingsbiskopen Hans Brask ivrigt verkat för idén om denna vatten- väg tvärs genom landet. Sedan konungen därpå utdelat nådevedermälen till en del om kanalen förtjän- te personer, däribland Sveriges högsta ordensutmärkelse — kommandör med stora korset av Vasaorden — till landshövding E. B. Trolle, anträdde färden först kanal- vägen till Sjötorp ombord på fartyget "Baltzar von Platen" och därefter i bil till Mariestad. Även här var en storartad minnesfest anordnad, under vilken såväl konungen som landshövding Trolle talade. Fest- ligheterna öververos av statsrådet Örne, landshöv- dingarna Ekman och Trolle, generaldirektörerna Gran- holm, Hansen och Fryxell m. fl. bemärkta personer samt gynnades av det bästa väder.

\*

FASANEN. Forts fr. sid. 10.

leva i den, Gerhard. Det är din svaghet och din styrka. För mig skulle det bara ha blivit svaghet. — Du räddade dig fort i så fall.

— Jag räddade inte bara mig. Jag räddade dig också.

Hon grät stilla, utan att försöka dölja det.

— Älskar du någon annan? frågade han brutalt.

— En annan älskar mig, svarade hon tyst. Det är en redan gammal man. Han är inte diktare. Å, du skall vara god mot mig i tankarna, min vän, som jag är god mot dig. En gång ska vi tala mer om detta. Farväl nu så länge.

Hon såg honom i ögonen med en lugn, klar blick. Så försvann hon på vägen inåt staden igen.

Gerhard kastade sig i en skogsbacke. Det dunkade i tinningarna. Han knep ihop ögonen så hårt att det började flimra för blicken som ett spektrum av färger. Rött, orange, guld, blått. Var det detta som gjorde att han kom att tänka på en fasans fjäderskrud? Plöts- ligt såg han den främmande fågeln därnere på Visingsö den kalla februaridagen; och så dök åter Doras bild upp. Dora, det var fasanen! Sagans guldfågel i hans liv! Verklighetens köld hade drivit henne fram ur den gömma där hon levat. Hon måste ha hjälp och föda som alla andra fåglar. Och han själv, diktaren, var han inte också fasanen, fågel Fenix från legen- dens lågor? Måste han inte samma väg? Hans bok, var det något annat?

Fasanen skulle den heta. Och han gick hem och präntade dit titeln, trött och befriad på en gång.

\*

Forts. fr. sid. 11.

professor Svante Arrhenius och d:r Sven Hedin, vilka bägge höllo mycket uppmärksammade föredrag. Den tysk-svenska föreningen i Leipzig anordnade dessutom en särskild fest till Sven Hedins ära, vilken invaldes som herjedamot. Sven Hedin besvarade föreningens ordförandes, geheimrat Schmidt, hälsningstal med ett anförande, vari han med eftertryck betonade sina tyskvänliga känslor och med skärpa vände sig mot fredstraktaten. Bland de vid festligheterna närva- rande märktes även den för Hvar 8 Dags läsekre- tens genom såväl noveller som sakartiklar välbekanta svenska författarinnan Beatrice Zade gift med pro- fessorn vid Leipzigs universitet Zade.

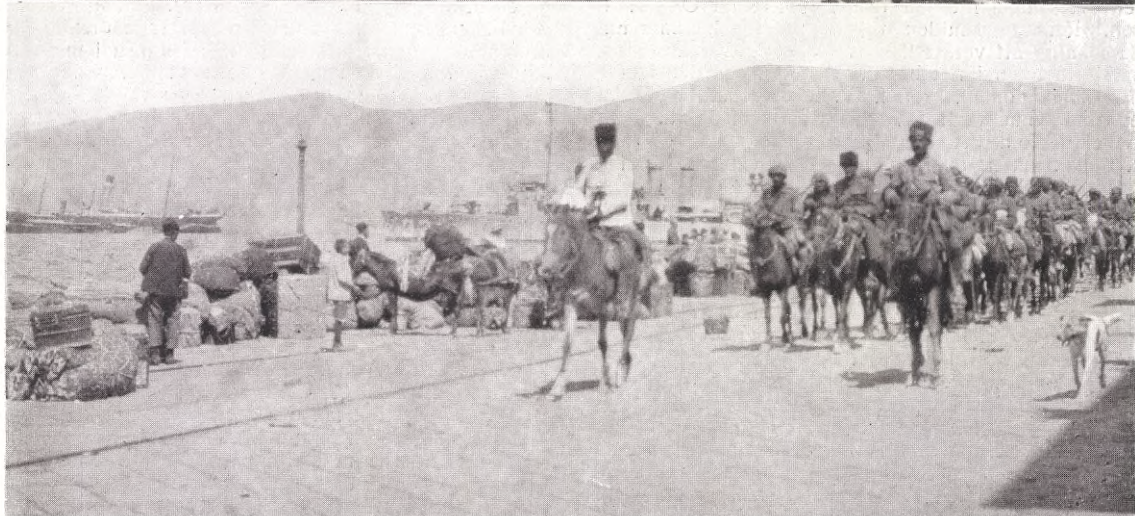
\*

Till bilder å sid. 16.

En även för Västευropa hotande situation har inträtt efter turkarnes fullständiga seger över grekerna i Mindre Asien. Då striderna i början av au- gusti på allvar togo fart, var den grekiska armén upp- ställd på en front av icke mindre än 600 km., från Marmarasjöns södra strand till ett gott stycke nedan- för Smyrna. Denna ställning, en s. k. kordonupp- ställning, var givetvis med den begränsade trupp- styrkan och utan tillgängliga reserver synnerligen opraktisk, varför också turkarne med lätthet genom- bröt linjen och sedan med kraft undandrev de gre- kiska trupperna och fullföljde segern. Den 9 sept. ryckte Chekzeri Bey i spetsen för en turkisk kaval- eridivision in i Smyrna, som därefter förblivit i tur- karnes hand. Endast några dagar efter intåget utbröt emellertid en fruktansvärd eldsvåda, som alldeles här- jade stadens europeiska kvarter och krävde tusentals offer. Den materiella förlusten uppgives till 150 mil- joner dollars och i hamnarna fyllas fartygen av flyk- tingar i stora skaror. Man har påstått, dock utan be- vis, att branden anstötats av turkar, och otvivelaktigt ha många grymheter begåtts. Den turkiska armén är likväl sällsynt välorganiserad men dess främsta styrka ligger måhända i dess utmärkte ledare, Mustafa Kemal Pascha, härskare i Angora. Utomordentligt fram-



## FLYKTEN FRÅN SMYRNA



Överst: KAJEN I SMYRNA PACKAD MED FLYKTINGAR som söka sig räddning undan turkarnas barbariska behandling. Därunder: TURKISKT KAVALLERI patrullerar utefter hamnen i Smyrna förbi de hopade flyktingarna. I bakgrunden synes ett engelskt krigsfartyg, som utan tvivel verkar något lugnande på båda parterna. Efter de första autentiska fotos. från Smyrna. — Kliché: Göta Bildtryck & Klichéanstalt, Gbg

stående som härförare besitter han en lika stor förmåga som statsman, vilket tillfullo framträtt såväl i förhållande till hans egna underlydande som till främmande makter.

Tidigare har han förskaffat sig goda tjänster från Sovjet, han har fått sin regering officiellt representerad i England och han har nu slutligen tack vare sina militära segrar, vågat framkomma med mycket vittgående fordringar gentemot ententeländerna. Frankrike, som därvid stödes av Italien, är snarast benäget att uppfylla nämnda fordringar, såsom att t. ex. låta turkarna få herraväldet över östra Trakien, medan Eng-

land först och främst framhåller att Bosporen och Dardanellernas neutralitet och frihet måste skyddas, t. o. m. i så skarpa ordalag, att de från en del håll uppfattats som krigshot. Vid en speciell konferens i Paris segrade emellertid den 24 sept. den franska synpunkten och turkarna tillerkändes suveränitet över området öster om floden Maritza, således även över den omstridda staden Adrianopel, samt över sunden mellan Europa och Asien med kontroll över deras neutralitet. Förutsättningen är emellertid att turkarna strängt respektera den neutrala zonen, vilket återstår att se i vad mån detta låter sig göra.